

KATONAI ALAPISMERETEK

9–12. évfolyam

A hazaszeretet, a hazafiság érzése meghatározó szerepet játszott népünk történelmében. Minden korban találkozhatunk a haza megvédésének hősi példáival, illetve a szülőföldre való ragaszkodás különböző megnyilvánulásaival. A magyarság fennmaradása annak is köszönhető, hogy a felnőtt nemzedék minden korban át tudta adni azt a gazdag történelmi hagyományt, amely példát és lelkesítő ösztönzést adott az újabb nemzedék számára is. Belenőve egy élő nemzeti közösségbe, a szűkebb és tágabb szülőföld természeti szépsége, a magyar kultúra különlegessége és a közösség megtartó ereje olyan értékeké válhattak a fiatalok szemében, amely együtt megeremtette az érzelmi hátteret a hazához való hűséghez, a hazáért való tenni akaráshoz és önfeláldozáshoz.

A hazaszeretet és a hazafiság fogalmának minden történelmi korban megvolt a maga jelentése és jelentősége, és nincs ez másként ma sem. Ma is képesnek kell lennünk arra, hogy a fiatalok példát és hitet kapjanak tőlünk a hazához való ragaszkodáshoz és hűséghez. Ahhoz, hogy ezt eredményesen megtehessek, figyelembe kell vennünk a mai körülményeket. Egy mai fiatal számára a modern, globalizációtól áthatott világ és az Európai Unió az élet természetes közegét jelenti. Könnyedén megismerkedhet más kultúrákkal, zavartalanul utazhat, munkát vállalhat és le is telepedhet Európa országainak többségében. Szerencsére az elmúlt évtizedek békében teltek, a mai iskolás gyermekek szülei is már háborúktól mentes világban nőttek fel. Már csak a nagyszülők rendelkeznek személyes élményekkel arról, amikor a haza szolgálata fegyveres harcot is megkövetelt, és az élet feláldozását is jelentette sokak számára. Ezekhez a körülményekhez alkalmazkodva kell élményszerű és hiteles hazafias nevelést adnunk a mai fiataloknak. Hozzá kell segíteni őket ahhoz, hogy megértsék, mi adhat értelmes tartalmat ma a hazafiság fogalmának, miként válhatnak értékesebb személyiséggé azon élmények által, amelyeket a cselekvő hazaszeretet adhat a számukra, és felismerjék, milyen kötelezettségekkel is jár magyar állampolgárnak és jó hazafinak lenni.

A katonai alapismeretek közismereti, választható érettségi tantárgy oktatása a fenti célok eléréséhez járul hozzá azzal, hogy a 14–18 éves korosztály számára segít kézzelfogható tartalommal megtölteni a hazafiság, a hazaszeretet, a honvédelem fogalmakat. A tantárgy oktatása lehetővé teszi, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák Magyarország biztonság- és szövetségi politikájának jellemzőit, a honvédelemmel összefüggő szabályokat, a Magyar Honvédség felépítését és feladatrendszerét. Ezen ismeretekkel kialakul és folyamatosan erősödik a haza, a honvédelem iránti elkötelezettségük. A leírtak összhangban vannak a Nemzeti alaptantervben megfogalmazottakkal, és a hatályos érettségi követelményekkel.

A katonai alapismeretek tananyag elsajátítása során a diákoknak képesnek kell lenniük többek között a katonai terminológia szakszerű alkalmazására, a különböző források felhasználásával gondolatmenetük írásban és szóban történő összefüggő kifejezésére, kiselőadások színvonalas megtartására, a problémafelvetés, a magyarázat, a következtetés, az érvelés gyakorlati alkalmazására. Ennek érdekében a tananyag az alábbi tanítási stratégiákat alkalmazza:

- a hasonlóságok és különbségek bemutatása, azonosítása és kerestetése;
- a lényeges információk kiemelése és összefoglalása;
- rendszeres ismétlés és megerősítés;
- otthoni feladatadás és gyakorlás;
- vizuális ismeretforrások alkalmazása;
- kooperatív tanulásszervezés;
- a tanulási célok és követelmények előzetes meghatározása;
- a lényegre történő orientáció kérdések segítségével.

A tananyag kidolgozása során fontos szempont volt a diákok kognitív fejlődési törvényszerűségeinek figyelembevétele. A tananyag a tanulók olyan ismereteire is épít, amelyeket szülőktől, családtagoktól, ismerőseiktől már megszerezhettek a honvédelem, a hadsereg, a katonák jellemzőiről. A feladatok egy része olyan kutatómunkát is tartalmaz, amely hasonló ismeretek megszerzését jelöli meg feladatként.

Évfolyam	9. 1ó./hét	10. 1ó./hét	11. 2ó./hét	12. 2ó./hét
Magyarország biztonságpolitikai környezete	6	6	-	-
A Magyar Honvédség	7	7	-	-
Korunk háborúinak jellemzői	4	3	-	-
Térkép- és tereptani alapismeretek	16	16		
Általános katonai ismeretek	-	-	31	28
Magyarország honvédelmének felépítése és szabályozása	-	-	27	25
Egészségügyi ismeretek	-	-	7	7
Ismétlés, ellenőrzés	3	2	7	4
Összesen:	33	34	65	60
Teljes összesen:	36	36	72	64

9. osztály

Tematikai egység	A Magyar Honvédség	Órakeret 7 óra
-------------------------	---------------------------	---------------------------

Tematikai egység	Magyarország biztonságpolitikai környezete	Órakeret 6 óra
-------------------------	---	---------------------------

Előzetes tudás	Történelem tantárgyból a XX. századról tanultak.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A biztonsági kihívásokkal kapcsolatos általános alapfogalmak és jellemzők megismertetése.</p> <p>Magyarország biztonságát fenyegető kihívások, a nemzeti katonai stratégia általános jellemzőinek, Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája fontosabb elemeinek megismertetése.</p> <p>A NATO létrejöttének okainak, szerepkörének, a kollektív védelem és a kollektív biztonság fogalmának megismertetése, a szervezet bővítése folyamatának, feladatrendszerének változásának és működése alapelveinek áttekintése.</p> <p>Az Európai Unió és az európai integráció fogalmának, az Európai Unió létrejöttének állomásainak megismertetése, az Európai Unió bővítésének lépései napjainkig, a közös kül- és biztonságpolitika, az európai biztonság- és védelempolitika létrejöttének okai áttekintése.</p>

Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - Érvek és ellenérvek gyűjtése csoportmunkában a biztonságpolitikával összefüggő döntésekről: pl. védelmi kiadások, válságkezelésben való részvétel, nemzetbiztonsági stratégia. - Közös vitákban való részvétel a biztonságpolitikával összefüggő kérdésekről: pl. mi jelent potenciális veszélyt hazánk biztonságára, milyen előnyei és hátrányai vannak a katonai szövetségekben való részvételének. - A biztonságpolitikával összefüggő fogalmak (pl. biztonsági kihívás, globalizáció, katonai és nem katonai fenyegetések, katonai stratégia, NATO, terrorizmus) rendszerezése, magyarázata és helyes alkalmazása. - Az aktuális nemzetközi helyzet értékelése a biztonságot veszélyeztető és erősítő tényezők szempontjából. - Önálló kérdések megfogalmazása a biztonságpolitikai problémákkal kapcsolatban. 	<ul style="list-style-type: none"> - A biztonsági kihívások típusai. - A globalizáció fogalma. - A biztonságot fenyegető katonai és nem katonai tényezők. - Hazánk biztonságát fenyegető nem katonai és katonai kockázatok. - A NATO létrejöttének okai, működése, szerepkörének bővülése. - A NATO bővítésének eddigi állomásai. - A NATO legfontosabb szervei. - A terrorizmus jellemző vonásai. - Az Európai Unió létrejöttének fejlődése. - Az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikája, válságkezelése. - 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> szövetségi rendszerek és hadviselés különböző korokban.</p> <p><i>Földrajz:</i> a globalizáció jellemzői.</p>

Kulcsfogalmak	<p>Globális, kontinentális, regionális, szubregionális, lokális, katonai stratégia, hadviselési mód, illegális migráció, kollektív védelem, kollektív biztonság, válságkezelés, proliferáció, konszenzus, „out of area” misszió, cyberbűnözés, európai integráció, preferenciális övezet.</p>
----------------------	---

Előzetes tudás	Történelem tantárgyból a magyar haderővel kapcsolatos ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Magyar Honvédség felépítésének és vezetésének megismertetése. A harci, a harci támogató, valamint a harci kiszolgáló-támogató szervezetek jellemző vonásainak megismertetése. A katonai kötelékek, a raj, a szakasz, a század, a zászlóalj és a dandár felépítésének, jellemző vonásainak megismertetése.	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - A Magyar Honvédség felépítése, a biztonságpolitikai kihívások és a gazdasági lehetőségek közötti összefüggések bemutatása. - Magyarázó ábra készítése a Magyar Honvédség szervezeti felépítéséről. - Információkeresés az interneten a Magyar Honvédséggel összefüggő témákról. - Térképek segítségével annak megfigyelése és bemutatása, hogy milyen változások jellemezték a magyar haderő alakulatainak földrajzi elhelyezkedését az elmúlt évtizedekben. - A katonai kötelékek közötti hasonlóságok és különbségek összegyűjtése. - Példák keresése és bemutatása a fegyvernemek közötti sikeres együttműködésekről. - Történelmi példák megismerése és elemzése a lövész és a harckocsizó alakulatok tevékenysége szempontjából. - Történelmi példák gyűjtése a harci támogató egységek jelentőségének bizonyításához. - Egy konkrét támogatási feladat megtervezése (támogató erők nagyságának és típusainak kiválasztása, a támogató feladatainak meghatározása és összehangolás). - 	<ul style="list-style-type: none"> - A Magyar Honvédség szervezete és alakulatai. - A raj, a szakasz, a század, a zászlóalj, jellemzői. - A harci erők, a harci támogató és a harci-kiszolgáló támogató erők jellemzése, feladatai és haditechnikai eszközei. - 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hadviselés, fegyvernemek különböző korokban.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképhasználat.</p>
Kulcsfogalmak	Katonai képességek, harccsoport, hadrend, haderőnem, fegyvernem, PRT, ISAF, CIMIC, PSYOP, KFOR, IFOR, SFOR, EUFOR, NTM-I, MALT, UNFICYP, MFO, MINURSO, UNOMIG, UNMIK.	
Tematikai egység	Korunk háborúinak jellemzői	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A „Magyarország biztonságpolitikai környezete” és „A Magyar Honvédség” című tematikai egység ismerete.	
A tematikai egység	A különleges egységek létrehozása körülményeinek és céljainak,	

nevelési-fejlesztési céljai	alkalmazásuk jellemzőinek megismertetése. A modern haditechnikai eszközök közül a repülőgépek, a pilóta nélküli repülőgépek, a tűzérőeszközök, a páncélosok, a harcjárművek egy-egy meghatározó képviselője fontosabb adatainak megismertetése.		
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> - Példák gyűjtése és bemutatása arról, hogy a modern technika és technológia milyen hatást gyakorolt a harcászatra. - A technikai változások, a fegyvernemek szerepe és a hadviselés módja közötti összefüggések megfogalmazása és bemutatása. - A technikai fejlődés értékelése aszerint, hogy melyik fegyvernem területén hozta a legnagyobb és legjelentősebb változásokat. - A „hálózatos hadviselés” jelentőségének csoportmunkában történő megvitatása: az ezzel összefüggő változások fontossági sorrendben történő bemutatása. 	<ul style="list-style-type: none"> - A modern hadviselés jellemzői. - A modern technológia hatása a harcászatra és az egyes fegyvernemekre. - A különleges egységek általános jellemzői. - 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> fegyverek, háborúk, hadviselés különböző korokban.</p> <p><i>Fizika; kémia:</i> a fegyverek, harci eszközök működésének fizikai és kémiai alapelvei.</p>	
Kulcsfogalmak	Információs hadviselés, intelligens eszköz, precíziós fegyver, harci robot, törzsszázad, Ranger, SAS, Delta Force, US Navy SEAL, Green Barrets, GSG-9, Szpecnaz, lopakodó technológia, Nighthawk, Raptor, UAV, UCAV, MQ-1 Predator, MLRS, Abrams, Stryker.		
Tematikai egység	Térkép- és tereptani alapismeretek		Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	„A Magyar Honvédség” és a „Korunk háborúinak jellemzői” című tematikai egység ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A terep fogalmának és hatásának megismertetése, továbbá a terep és alkotóelemei szerepének megértetése a katonai műveletekben.</p> <p>A Földet helyettesítő geometriai modellek és ezek összefüggéseinek, a hagyományos térképek készítéséhez alkalmazott vetülettípusok és ezek felhasználási területeinek, az UTM-vetület jellemzőinek megismertetése.</p> <p>A földrajzi helymeghatározáshoz szükséges geometriai alapok, a helymeghatározás során alkalmazott fontosabb koordináta- és azonosító rendszerek felépítésének és használatának megismertetése a földfelszín pontjainak helymeghatározására, a pontok koordinátáinak, illetve azonosítóinak meghatározási módjainak és az ezek során alkalmazandó szabályszerűségek elsajátíttatása.</p>		
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> - Történelmi példák gyűjtése olyan esetekre, amelyekben egy csata vagy egy hadjárat sorsát a terep adottságai jelentősen befolyásolták, és amelyek 	<ul style="list-style-type: none"> - A terep osztályozása. - Jellemző tájtipusok, ezek hatásai a katonai tevékenységekre. 	<p><i>Földrajz:</i> a térképészet alapelvei, térképtípusok; felszínformák.</p>	

<p>fontosak voltak a harc kimenetele szempontjából.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A növényzet jellemzőinek elemzése abból a szempontból, hogy hogyan jelenthet rejtőzési lehetőséget a katonák elhelyezési körleteinek kialakításakor, hogyan akadályozhatja a mozgást, hogyan nehezíti meg a tájékozódást. - Példákon keresztül annak bemutatása, hogy a talaj milyen módon befolyásolja a szárazföldi csapatok úton kívüli mozgását, manővereit, a tűzeszközök hatásfokát, valamint a műszaki munkálatokat. - Annak elemzése és konkrét példán keresztül történő bemutatása, hogy a szárazföldi, vízi és légi közlekedés létesítményei, egy adott térség közlekedési hálózatának fejlettsége milyen módon befolyásolja a csapatok mozgását. - Csoportmunkában egy-egy terepelem részletes elemzése a járhatóság, a megfigyelés és a rejtőzés szempontjából. - Egyénileg összefoglaló táblázat elkészítése a különböző tájtypusok kedvezőtlen és kedvező hatásairól a katonai műveletek szempontjából. - Annak indoklása, hogy miért kell helyettesítő alakokat alkalmazni a Föld modellezésénél. - Csoportmunkában a kontinensek határvonalainak felrajzolása egy narancs felületére, majd a narancs héját eltávolítva egy sík lapon összeilleszteni a Föld felszínét, így bemutatni a Föld helyettesítő felületének lényegét. - A kezdő meridián jelentőségének megfogalmazása, a dátumvonal jelentése és jelentősége a rajta történő áthaladáskor. - A térképészetben alkalmazott három vetülettípus a síkvetületek, a kúpvetületek és a hengervetületek összehasonlítása. - A méretarány értelmezése, a különböző méretarányú térképek 	<ul style="list-style-type: none"> - A vetületek típusai és szerepe a térképészetben. - Az UTM koordinátáinak jellemzői. - A földrajzi koordináta rendszer jellemzői. - Egy pont helyzete GEOREF-azonosító alkalmazásával. - Az egyezményes jelek szerepe a térképészetben. 	<p><i>Matematika:</i> koordinátarendszerek, háromszögelés, geometriai és trigonometrikus összefüggések.</p> <p><i>Fizika:</i> viszonyítási rendszer, a helymeghatározó rendszerek (GPS) működésének alapelvei, a Föld mágneses mezője, az iránytű.</p>
--	--	--

<p>összehasonlítása a felhasználás célja szerint.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Annak indoklása, hogy az UTM-vetület esetében a henger palástjára egyszerre miért csak egy 6° szélességű sáv képezhető le a két szélső meridián (m1, m2) között. - Egy adott pont UTM koordinátájának (34T 456789mE 5678901mN) a jelentése, az alkalmazott jelölések és a felírt számok sorrendiségének magyarázata. - Annak indoklása, hogy miért kell feltüntetni egy földrajzi koordinátánál, hogy melyik féltekére vonatkozik. - Annak indoklása, hogy miért nem lehet öt számjegy egy MGRS-azonosító harmadik adatpárjában. - 		
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Geoid, forgási ellipszoid, World Geodetic System, síkvetület, kúpvetület, hengervetület, UTM-hengervetület, LCCP-kúpvetület, UTM-szegmens, MGRS-azonosító rendszer, GEOREF-azonosító rendszer, JOG-térkép, jelkulcs, szintvonal, alapszintköz, szelvényezés, IMW-szelvényezési rendszer, vonásképlet, ortofotó, azimut, oldalmetszés, hátrametszés, előmetszés, GPS, NAVSTAR, GLONASS, térbeli ívmetszés.</p>	

A továbbhaladás feltételei

Magyarország biztonságpolitikai környezete

Mutassa be korunk legfontosabb biztonságpolitikai kihívásait!

Nevezze meg, hogy hazánk mely politikai és katonai szövetségek tagja!

Mutassa be a terrorizmus elleni harc nehézségeit!

Mutassa be, miként tud az ENSZ segíteni abban, hogy egy politikai konfliktus két vagy több ország között ne robbantson ki háborút!

A Magyar Honvédség

Nevezze meg a katonai szervezeteket tevékenységük helye és jellege szerint csoportosítva!

Sorolja fel a legfontosabb katonai kötelékeket nagyságuk szerinti emelkedő sorrendben!

Mutassa be, mik a Honvéd Vezérkar főnökének feladatai!

Sorolja fel a lövész és a harckocsizó kötelékek legfontosabb feladatait!

Mutassa be, milyen kötelékek tartoznak a harci támogató erőkhöz!

Mutassa be, melyek a katonai képzés fő területei!

Korunk háborúinak jellemzői

Mutasson be néhány példát a legkorszerűbb technika és technológia katonai célú alkalmazására!

Mutassa be, milyen feladatokra érdemes használni egy lövész szakaszt, egy lövész századot és egy lövész zászlóaljat!
Ismertesse röviden a speciális egységek tevékenységét!

A tanulók értékelése

1. A tárgykör befejezéseként a tanulók által elkészített kiselőadások értékelése.
A tanórák elején a biztonsági kihívások típusaiból, a globalizáció fogalmából és hatásaiból, a biztonságot fenyegető katonai és nem katonai tényezőkből, valamint a hazánkat fenyegető katonai és nem katonai kockázatokból rövid szóbeli feleltetés.
2. A tárgykör befejezéseként a tanulók által elkészített kiselőadások vagy dolgozatok értékelése. A tanórák elején rövid szóbeli feleltetés a NATO szerveinek feladatairól, konszenzusos döntéshozatal előnyeiről és hátrányairól, valamint a tömeges megtorlás, a rugalmas reagálás és a válságkezelési koncepciók lényegi különbségeiről.
3. A tanórák elején rövid szóbeli feleltetés fontosabb fogalmak és összefüggések ismeretéről, az integráció lépcsőfokai közötti különbségekről, az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikájának kialakítási folyamatáról, és annak fontosabb feladatairól, a Nyugat-Európai Unió és az Európai Unió közti lényegi különbségekről.
4. Kiselőadások értékelése. A tanórák elején rövid szóbeli feleltetés a Népszövetség és az ENSZ működése közti különbségekről, a jelentősebb ENSZ-missziók helyszíneiről, feladatairól és eredményességéről.
5. A tanulók által elkészített vázlatok értékelése, valamint a tanórák elején a fontosabb fogalmak ismeretéből rövid szóbeli feleltetés, mint a harci és a nem harci szervezetek különbsége, valamint a harci támogatás és a harci-kiszolgáló támogatás jellemző vonásai.
A diákok által elkészített rendszerező táblázatok értékelése. Rövid szóbeli feleltetéssel értékelni az egyes kiképzési ciklusok tartalmát, azok felépítését, az egyes kiképzési ágak ismeretét.
6. A diákok által elkészített gyűjtőmunka, valamint a csoportos vitában felhozott érveik értékelése. Rövid szóbeli feleltetéssel értékelni az egyes missziók ismeretét, a missziók helyszínét, a magyar katonák által végrehajtott feladatokat, az adott térség biztonsági jellemzőit.
7. Rövid szóbeli feleltetéssel meggyőződni a modern háborúk meghatározó vonásairól, az amerikai és a magyar zászlóalj szervezete közötti lényegi különbségekről. A tanulók a 9. évfolyam befejezésekor legyenek képesek az alábbi területekről - írásban és szóban - gondolataikat összefüggően kifejtetni, fogalmak, képek és források felhasználásával összehasonlításokat és elemzéseket készíteni.
 - Magyarország biztonságpolitikai környezetének változása a II. világháború óta napjainkig.
 - Magyarország biztonságpolitikájának főbb elemei, jellemző vonásai.
 - Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiájának fontosabb elemei.
 - Magyarország biztonsági helyzetének változása a NATO-ba történt belépésünk óta.
 - Az európai uniós tagság hatása Magyarország biztonsági helyzetére.
 - A NATO létrejöttének történelmi körülményei.
 - A NATO-doktrínák kidolgozásának történelmi háttere, hatásuk a világpolitikai helyzetre.
 - A NATO feladatrendszerének változása a kétpólusú világrend megszűnése után.
 - A NATO válasza a XXI. század biztonságpolitikai kihívásaira.

- Az Európai Unió kialakulásának folyamata, az integráció lépcsőfokai.
- Az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikájának szükségessége és jellemzői.
- Az ENSZ tevékenysége a világ válságövezeteiben 1945 óta.
- Az ENSZ első generációs béketámogató műveleteinek kialakulása, jellemzői.
- Az ENSZ második generációs béketámogató műveleteinek kialakulása, jellemzői.
- Az ENSZ harmadik generációs béketámogató műveleteinek kialakulása, jellemzői.
- A Magyar Honvédség béketámogató tevékenységének története.
- A Magyar Honvédség aktuális külföldi misszióinak feladatai és jellemzése.
- A Magyar Honvédség felépítése, haderőneveinek jellemzői.
- A globalizáció és a modern hadviselés kapcsolata.

10. osztály

Tematikai egység	A Magyar Honvédség	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Történelem tantárgyból a magyar haderővel kapcsolatos ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A magyar békefenntartás történetének áttekintése, a missziók alapját képező mandátumok jelentőségének, a magyar katonák feladatainak megértetése az egyes küldetések végrehajtása során.	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok

Tematikai egység	Magyarország biztonságpolitikai környezete	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Történelem tantárgyból a XX. századról tanultak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ENSZ szerepének megismertetése a nemzetközi biztonság megőrzésében, létrejötté történelmi körülményeinek és állomásainak, az ENSZ válságkezelése jellemzőinek, a hagyományos, a második generációs, illetve a harmadik generációs békefenntartás jellemzőinek bemutatása.	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - Érvek és ellenérvek gyűjtése csoportmunkában a biztonságpolitikával összefüggő döntésekről: pl. védelmi kiadások, válságkezelésben való részvétel, nemzetbiztonsági stratégia. - Közös vitákban való részvétel a biztonságpolitikával összefüggő kérdésekről: pl. mi jelent potenciális veszélyt hazánk biztonságára, milyen előnyei és hátrányai vannak a katonai szövetségekben való részvételének. - A biztonságpolitikával összefüggő fogalmak (pl. biztonsági kihívás, globalizáció, katonai és nem katonai fenyegetések, katonai stratégia, NATO, terrorizmus) rendszerezése, magyarázata és helyes alkalmazása. - Az aktuális nemzetközi helyzet értékelése a biztonságot veszélyeztető és erősítő tényezők szempontjából. - Önálló kérdések megfogalmazása a biztonságpolitikai problémákkal kapcsolatban. 	<ul style="list-style-type: none"> - Az Európai Unió közös kül- és biztonságpolitikája, válságkezelése. - Az ENSZ válságkezelésének jellemzői. - Az ENSZ válságkezelő műveletei. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> szövetségi rendszerek és hadviselés különböző korokban.</p> <p><i>Földrajz:</i> a globalizáció jellemzői.</p>
Kulcsfogalmak	Globális, kontinentális, regionális, szubregionális, lokális, katonai stratégia, hadviselési mód, illegális migráció, kollektív védelem, kollektív biztonság, válságkezelés, proliferáció, konszenzus, „out of area” misszió, cyberbűnözés, európai integráció, preferenciális övezet.	

<ul style="list-style-type: none"> - A logisztika fogalmának értelmezése a katonák tevékenységében. - Információk és képek gyűjtése, rendszerezése a Magyar Honvédség nemzetközi missziókban való részvételéről. - Csoportmunkában történő felkészülés egy olyan vitára, amely a honvédség nemzetközi missziókban való részvételével foglalkozik. 	<ul style="list-style-type: none"> - A szerződéses katonák kiképzésének területei. - A Magyar Honvédség NATO-, ENSZ- és EU-missziói. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> hadviselés, fegyvernemek különböző korokban.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképhasználat.</p>
Kulcsfogalmak	Katonai képességek, harccsoport, hadrend, haderőnem, fegyvernem, PRT, ISAF, CIMIC, PSYOP, KFOR, IFOR, SFOR, EUFOR, NTM-I, MALT, UNFICYP, MFO, MINURSO, UNOMIG, UNMIK.	

Tematikai egység	Korunk háborúinak jellemzői	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	A „Magyarország biztonságpolitikai környezete” és „A Magyar Honvédség” című tematikai egység ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A kritikai gondolkodás fejlesztése a modern hadviselés hatásának bemutatása során az egyes haderőnemekre és fegyvernemekre, a harcászat és a hadászat jellemzőire, a modern hadviselés kialakulása fontosabb állomásainak és azon fontosabb jellemzőinek kiemelése során, amelyek döntő hatást gyakoroltak a hadseregek tevékenységére.</p> <p>Az absztrakt gondolkodás, a lényegkiemelés fejlesztése a XXI. század háborúi lényegi sajátosságainak kiemelésével.</p>	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - A jövő lövészkatonája fegyverzetének, felszerelésének, kiképzésének megtervezése. - Az amerikai és a magyar gyalogsági zászlóalj összehasonlítása. - A század és a zászlóalj tevékenység összehasonlítása konkrét példák alapján. - A leghíresebb különleges egységek összehasonlítása (feladataik, összetételük, fegyverzetük, kiképzésük stb.). - A legkorszerűbb vadászrepülő és harckocsik összehasonlítása technikai adataik alapján. Következtetések levonása ezekből arra, hogy a harcban melyik lenne sikeresebb. 	<ul style="list-style-type: none"> - Jelentősebb különleges egységek. - A modern haditechnikai eszközök jellemzői. - A XXI. század háborúinak sajátosságai, a modern technológiák és módszerek alkalmazása. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> fegyverek, háborúk, hadviselés különböző korokban.</p> <p><i>Fizika; kémia:</i> a fegyverek, harci eszközök működésének fizikai és kémiai alapelvei.</p>
Kulcsfogalmak	Információs hadviselés, intelligens eszköz, precíziós fegyver, harci robot, törzsszázad, Ranger, SAS, Delta Force, US Navy SEAL, Green Barrets, GSG-9, Szpecnaz, lopakodó technológia, Nighthawk, Raptor, UAV, UCAV, MQ-1 Predator, MLRS, Abrams, Stryker.	

Tematikai egység	Térkép- és tereptani alapismeretek	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	„A Magyar Honvédség” és a „Korunk háborúinak jellemzői” című tematikai egység ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A terepi tájékozódás alapfogalmainak, fő műveleteinek, jellemzőinek álló helyzetben, illetve mozgás közben, valamint a tájékozódás során alkalmazott eszközök megismertetése és alkalmazása.</p> <p>A műholdas helymeghatározó rendszerek felépítésnek, elemei funkcióinak és ezek kapcsolatának megismertetése egy konkrét műholdas navigációs rendszer ismertetésén keresztül (NAVSTAR GPS) annak három szegmensét.</p> <p>A GPS-alapú földrajzi helymeghatározás elvének, gyakorlati alkalmazási lehetőségeinek megismertetése.</p>	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - Annak bemutatása, hogy honnan kezdődik a GEOREF-szegmenseket kialakító oszlopok és sorok betűjelölése, valamint alapesetben hány karaktert tartalmaz egy GEOREF-azonosító. - A pontszerű jelek koordinátalevételi pontjának meghatározási módjai. - A tengerszint feletti magasság értelmezése és kapcsolata a Balti alapszinttel. - A fő-, a mellék- és a kiegészítő szintvonalak bemutatása. - Annak indoklása, hogy miért nem egyezik meg a nagy méretarányú ($M \geq 1:10\,000$) térképek szelvényezése a kisebb méretarányúakéval. - A mágneses északi irány meghatározására alkalmas eszköz, saját eszköz készítése. - A tájolók és az egyszerű iránytűk közötti különbségek felsorolása. - Az álló helyzetből és a mozgás közben végzett tájékozódás összehasonlítása. - A földrajzi, a mágneses és a hálózati északi irányok értelmezése és a köztük lévő összefüggések magyarázata. - Különböző szempontok alapján csoportosítani a Föld körül keringő műholdakat, és összefüggést keresni a műholdak funkciója és a Földtől mért 	<ul style="list-style-type: none"> - A jelkulcs tartalma. - A domborzat megjelenítése a topográfiai térképeken. - A szintvonalak típusai és alkalmazásuk. - A térképi méretarányok és a térképek szelvényméreteinek összefüggése. - Tájékozódás álló helyzetből és mozgás közben. - A terepi tájékozódás lényeges műveletei és eszközei. - A GPS-alapú helymeghatározás elve, és gyakorlati alkalmazási lehetőségei. 	<p><i>Földrajz:</i> a térképészet alapelvei, térképtípusok; felszínformák.</p> <p><i>Matematika:</i> koordinátarendszerek, háromszögelés, geometriai és trigonometrikus összefüggések.</p> <p><i>Fizika:</i> viszonyítási rendszer, a helymeghatározó rendszerek (GPS) működésének alapelvei, a Föld mágneses mezője, az iránytű.</p>

<p>keringési távolságuk között.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Annak indoklása, hogy miért kell négy műhold jelének vétele a háromdimenziós helymeghatározáshoz. - Azon tényezők felsorolása és rendszerezése, amelyek zavarhatják, vagy akadályozhatják a GPS-jelek vételét, illetve magát a helymeghatározást. - A GPS-alapú helymeghatározási és navigációs feladatok közötti különbségek bemutatása. 		
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Geoid, forgási ellipszoid, World Geodetic System, síkvetület, kúpvetület, hengervetület, UTM-hengervetület, LCCP-kúpvetület, UTM-szegmens, MGRS-azonosító rendszer, GEOREF-azonosító rendszer, JOG-térkép, jelkulcs, szintvonal, alapszintköz, szelvényezés, IMW-szelvényezési rendszer, vonásképlet, ortofotó, azimut, oldalmetszés, hátrametszés, előmetszés, GPS, NAVSTAR, GLONASS, térbeli ívmetszés.</p>	

A továbbhaladás feltételei:

Tereptani alapismeretek

Sorolja fel, mely elemekre bontható a terep!

Ismertesse az egyes terepelemek meghatározó tulajdonságjegyét!

Milyen tényezőktől függ a vizek akadályjellege?

Sorolja fel a domborzati elemek három fő csoportját!

Sorolja fel a terep hét meghatározó terepelemét!

Ismertesse, hogy lakosságuk száma és kiépítettségük szerint milyen településeket különböztetünk meg!

Mutassa be az árkolt vidék és a dombvidék közös, illetve eltérő jellemzőit!

Milyen szintkülönbség jellemző a középhegységre?

Térképismeret

Határozza meg egy tetszőleges elem UTM koordinátáit 1:50 000 méretarányú topográfiai térképen!

Hogyan nevezzük a 0° értékű szélességi és hosszúsági kört?

Sorolja fel a közepes méretarányú térképeket!

Ismertesse, hogy mit jelent egy adott pont UTM koordinátájában a 34T adat!

Ismertesse, hogy mit jelent egy meghatározott pont földrajzi koordinátájában az E jelölés!

Fogalmazza meg az MGRS azonosító rendszer lényegét!

Indokolja meg, hogy miért nem lehet öt számjegy egy MGRS azonosító harmadik adatpárjában!

Ismertesse, hogy alapesetben hány karaktert tartalmaz egy GEOREF azonosító!

Mutassa be egy példán, hogy mi a méreten felüli ábrázolás, és hogyan érinti az egymás mellett futó vonalás jeleket!

Igaz-e az az állítás, hogy a szintvonalak egymást nem keresztezhetik? Indokolja válaszát!
Írja le, hogy Magyarország területe milyen jelölésű egymilliós szelvényekre esik!
Számítsa ki, hogy hány darab 1:25 000 méretarányú térképlap esik egy egymilliós szelvényre!

Tematikai egység	Általános katonai ismeretek	Órakeret 31 óra
-------------------------	------------------------------------	----------------------------

Tájékozódás a terepen

Tűzzön ki egy megadott azimutértéket 39/49 M tájolóval!
Határozza meg a földrajzi északi irányt a Nap állásából!
Hogyan tudja meghatározni egy tereptárgy távolságát a 7×40-es EDF távcsővel?
Határozza meg a vonásképlettel egy tereptárgy látható méretét vonásban!
Tájolja a térképet a földrajzi észak irányára a 39/49 M tájolóval!
Azonosítsa egy tereptárgy helyét a térképen vonalzóval!
Sorolja fel az álláspont hátrametszéssel történő meghatározásának lépéseit!
Jellemezze a NAVSTAR GPS rendszert!
Sorolja fel a GPS vezérlő szegmensének feladatait!
Soroljon fel a GPS gyakorlati alkalmazási lehetőségei közül négyet!

A tanulók értékelése

A tanórák elején a fontosabb fogalmak ismeretéből rövid szóbeli feleltetés, a térképismeretnél minden tanóra elején egy-egy adott pont koordinátáinak meghatározásából rövid dolgozat íratása. A katonai alapismeretek munkafüzet feladatlapjai kitöltésének értékelése.

A tárgykörök befejezésekor az alább felsorolt témakörökből komplex írásbeli dolgozatok íratása.

A tanulók a 10. évfolyam befejezésekor legyenek képesek:

- Egy adott pont UTM koordinátájának meghatározására.
- Egy adott pont földrajzi koordinátájának meghatározására.
- Egy adott pont MGRS azonosítójának meghatározására.
- Egy adott pont GEOREF azonosítójának meghatározására.
- Az IMW szelvényezési rendszer jellemzésére.
- A földrajzi, a mágneses és a hálózati északi irányok összefüggéseinek bemutatására.
- A terepen történő tájékozódás alapvető fogásainak végrehajtására.

Előzetes tudás	A „Magyarország biztonságpolitikai környezete” és „A Magyar Honvédség” című tematikai egység ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A katonák általános katonai felkészítése területeinek, az alapkiképzés során végrehajtandó fontosabb feladatok megismertetése.</p> <p>A harc fogalmának, fontosabb kategóriáinak, a támadás és a védelem alapjainak, a katonák harcmezei tevékenységének megismertetése.</p> <p>A békefenntartó erők napjainkban betöltött szerepének és szükségességének megértetése, a nem háborús műveletek szervezeti keretének, jogi háttérének, a legfontosabb békefenntartó műveletek, a békefenntartás eljárás módjainak és fogásainak megismertetése.</p>	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - Példák segítségével nyomon követni a harc helyének és szerepének változását a történelem során. - Csoportmunkában a lezajlott háborúk tapasztalatai alapján megfogalmazni a harc általános törvényszerűségeit. - Példán keresztül bemutatni egy katonai szervezet harci lehetőségeit meghatározó összetevőket. - A védelem és a támadás méreteinek értelmezése és indoklása szakasz- és századszinten. - Példák segítségével bemutatni és értelmezni a katonák feladatait a harcban. - Indokolni a katonák harcmezőn történő mozgását. - Csoportmunkában összegyűjteni, hogy egy háborúban mit tudnak tenni a katonák a civil lakosság élete és biztonsága érdekében. - A modern kor háborúiból és válságövezeteiből példák segítségével megfogalmazni a nem háborús műveletek lényegét és összetevőit. - Példák segítségével bemutatni a békefenntartó eljárás módokat. - A lőszeres fejlődésének bemutatása a történelem során. - A lövés jelenségének és időszakainak bemutatása. - Csoportmunkában annak megvitatása, hogy milyen esetekben kerülhet egy átlagember túlélési helyzetbe. - Példák segítségével annak 	<ul style="list-style-type: none"> - Az összefegyvernemi harc fogalma és fajtái, a védelem és a támadás. - A katonák legfontosabb kötelemei a harcban, mozgásmódok a harcmezőn. - A békeműveletek végrehajtását biztosító szervezeti keret és jogi háttér. - A nem háborús katonai műveletek felosztása. - Az aknák típusai és jellemzőik. - A lőszeres típusai és jellemzőik. - A lövés folyamata. - A túlélés alapjai, a rendkívüli helyzetekben követendő eljárások. - A Magyar Honvédség fontosabb haditechnikai eszközeinek fontosabb jellemzői. - 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> háborúk, hadseregek, hadviselés különböző korokban; nemzetközi egyezmények a hadviselés szabályairól.</p> <p><i>Fizika:</i> a lőfegyverek működésének alapelvei, a nukleáris fegyverek típusai, működésük alapelvei, hatásuk; sugárvédelmi ismeretek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> a biológiai fegyverek hatása.</p> <p><i>Kémia:</i> a vegyi fegyverek hatása.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> rendgyakorlatok; erőnlét, állóképesség.</p>

<p>bemutatása, hogy a katonát rendkívüli helyzetekben milyen hatások érhetik.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A túlélő-felszerelés összeállításának szabályai, a felszerelés elemeinek bemutatása. - Csoportmunkában egy konkrét túlélési helyzet teendőinek megtervezése, az alapvető túlélési technikák bemutatása. - Csoportmunkában összegyűjteni a legjellemzőbb gépkarabély, pisztoly, támadó és védő kézigránát, harckocsi, gyalogsági harcjármű, vadászrepülőgép és harci helikopter típusok fontosabb technikai adatait és működésük fontosabb jellemzőit. - Csoportmunkában felkészülés egy olyan vitára, amely bemutatja, milyen következményekkel járt a nukleáris fegyverek kifejlesztése. - Egy katonai ünnepség forgatókönyvének elkészítése. 		
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Összefegyvernemi harc, szakasztámpont, századtámpont, zászlóaljvédőkörlet, szökellés, béketámogatás, békeművelet, megelőző diplomácia, béketeremtés, békefenntartás, békekikényszerítés, békeépítés, humanitárius segélynyújtás, nem háborús művelet, ellenőrző-áteresztő pont, járőrözés, kísérés, kutatás, lövedék röppálya, túlélés, szükségfegyver, menedék, hóbarlang, személyi álcázás, láncreakció, magfúzió, kezdeti áthatoló radioaktív sugárzás, elektromágneses impulzus, visszamaradó radioaktív sugárzás, biológiai harcanyag, mérgező harcanyag, foszgén, difoszgén, klórpikrin, idegméreg, vérméreg, hólyaghúzó, fojtó, ingerlő, kábítószer, herbicid, vegyirradó, vegyi- és sugárfelderítés, ABV-védőruha, dezinfekció, dezinszekció, 93 M gázálarc, díszgyenruha, alakiség, alakzat, térköz, távköz, tiszteletadás, tisztelgés, fővetés, alakzat, menetelés, menetalakzat, díszlépés, katonai ünnepség, díszalegység</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Magyarország honvédelmének felépítése és szabályozása</p>	<p>Órakeret 27 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>„A Magyar Honvédség” című tematikai egység ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A kapcsolódó alapvető jogszabályok megismertetése, lényegük megértetése. Annak tudatosítása, hogy szükség esetén a haza védelme minden állampolgár kötelessége.</p>	

	A pályaorientáció segítése a katonák jogainak, feladatainak, kötelességeinek, illetve a katonák illetményrendszerének megismertetése során.	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - Annak bemutatása, hogy mit jelentett az általános hadkötelezettség a gyakorlatban. - Annak megvitatása, hogy milyen változásokat okozott az általános hadkötelezettség megszüntetése a hadseregben és a társadalomban. - Csoportmunkában terv elkészítése arról, hogy milyen rendelkezések lépjenek életbe külső fegyveres támadás esetén. - Azon intézkedések összegyűjtése, amelyeket minősített időszakokban kell meghozni az országban. - A minősített időszakok bemutatása, a Honvédelmi Tanács feladatai minősített időszakokban. - Az Országgyűlés, a köztársasági elnök és a kormány kapcsolata a Magyar Honvédséggel. - Térkép segítségével a területi-helyi honvédelmi igazgatási rendszer bemutatása. - Katasztrófavédelemben az állampolgári kötelezettségek bemutatása példákon keresztül. - A honvédelmi kötelezettségek tartalmának bemutatása. - Csoportmunkában azon különleges szabályok megvitatása, amelyek a tényleges állományra vonatkoznak. - Annak megvitatása, hogy milyen különbségek vannak a hivatásos és a szerződéses katonák jogviszonya között. - Az önkéntes tartalékos, és a honvéd tisztjelölt jogviszony jellemzői. - Annak megválaszolása, hogy miért felháborító a polgári lakossággal vagy a hadifoglyokkal szembeni erőszak. - A hágai és a genfi egyezmények létrejöttének körülményei, tartalma. - 	<ul style="list-style-type: none"> - A haza védelmére vonatkozó jogszabályok. - A rendkívüli jogrend felosztása és jellemzői. - A védelmi bizottságok rendeltetése, feladatai. - Az állampolgári kötelezettségek fajtái. - A Magyar Honvédség feladatai. - A hivatásos és szerződéses jogviszony jellemzői. - A honvéd tisztjelölti jogviszony jellemzői. - A hadijog szükségessége, a genfi és a hágai egyezmények létrejöttének körülményei. - 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> nemzetközi egyezmények a hadviselés szabályairól; a honvédelemre, hadkötelezettségre vonatkozó jogszabályok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> munkajogi ismeretek, társadalombiztosítás.</p>
Kulcsfogalmak	Minősített időszak, Honvédelmi Tanács, rendkívüli állapot, szükségállapot, veszélyhelyzet, megelőző védelmi helyzet, honvédelmi	

	igazgatás, hadkötelezettség, honvédelmi munkakötelezettség, polgári védelmi kötelezettség, tényleges állomány, vezénylet, szolgálati viszony, állománycsoport, hágai és genfi egyezmény, harcos, hadifogoly, zsoldos, kém, terrorista, hadicsel, hitszegés, meglepő akna, háborús bűn, Nemzetközi Törvényszék, szolgálati előljáró, hivatali felettes, szakmai előljáró, kihallgatás, parancskihirdetés, ügyeleti szolgálat, függelmi viszony, járandóság, nőtlenszálló, elhelyezési körlet, élelmezési norma, ruházati alapfelszerelés, illetmény.
--	---

Tematikai egység	Egészségügyi ismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A „Magyarország biztonságpolitikai környezete”, „A Magyar Honvédség” és a „Korunk háborúinak jellemzői” című tematikai egység ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető egészségügyi és elsősegély-nyújtási ismeretek elsajátítása, eljárások és a szükséges eszközök használatának gyakorlása.	
Ismeretek/Követelmények	Kapcsolódási pontok	
<ul style="list-style-type: none"> - A sérültek kimentése. - A baleseti helyszínen végrehajtandó feladatok bemutatása. - A sérültek kimentésének szabályai és sorrendjének meghatározása. - Teendők tömeges balesetek és katasztrófák helyszínén. - Csoportmunkában megvitatni a sérültek osztályozásának eseteit és alapelveit. - Annak megvitatása, hogy az elsősegélynyújtónak milyen szempontokat kell figyelembe vennie tevékenysége megkezdésekor. - A sérültek mozgatásának szempontjai és szabályai, az alkalmazható módszerek. - Csoportmunkában a sérültek egyes fektetési módjainak indoklása, bemutatása. - Annak bemutatása, hogy miért veszélyes az eszméletlen sérült számára, ha nem részesül időben szakszerű elsősegélyben. - Az eszméletlen állapot felismerésének módszerei, az eszméletlenség felismerése. - 	<i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi szervezet működése, szervrendszerek, elsősegélynyújtás.	
Kulcsfogalmak	Szaksegély, első orvosi segély, sebesültgyűjtő fészek, ROLE I, ROLE II, ROLE III, ROLE IV.	

A továbbhaladás feltételei:

- Az összefegyvernemi harc fogalma és fajtái
- Ismerje a nem háborús katonai műveletek felosztását
- Lőszerek típusai és jellemzőinek ismerete
- A lövés folyamatának ismertetése
- Tudja a szerződéses és hivatásos jogviszony közötti különbséget
- A haza védelmére vonatkozó jogszabályok
- A menedék helyének kiválasztási szempontjai

12. évfolyam

Tematikai egység	Általános katonai ismeretek	Órakeret 28 óra
Előzetes tudás	A „Magyarország biztonságpolitikai környezete” és „A Magyar Honvédség” című tematikai egység ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A katonák fizikai felkészítésének, a katonai testnevelés jellemzőinek megismertetése. A sikeres túléléshez szükséges képességek lehetőség szerinti fejlesztése, a túlélőt érő hatások és a túlélést befolyásoló körülmények megismertetése. Az alaki tevékenység szerepének és jelentőségének tudatosítása a katonák kiképzésében és életében, az alaki tevékenységnek a hadseregekben betöltött szerepének, a katonai alakzatok harc közbeni jelentőségének megértetése.	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - Az atomfegyverek elterjedését megakadályozó nemzetközi egyezmények bemutatása, napjaink problémái az atomfegyverek terjedése területén. - A Japánra ledobott atombombák hatásainak elemzésével a nukleáris fegyverek pusztító hatásainak bemutatása. - Csoportmunkában az emberi szervezetre veszélyes fertőző megbetegedések összegyűjtése. - A biológiai fegyverek bemutatása, alkalmazásuk eszközei, és az ellenük történő védekezés lehetőségei. - A vegyi fegyverek általános jellemzői és felosztása. - A történelemben eddig alkalmazott vegyi fegyverek hatásainak elemzése. - A védekezés lehetőségeinek bemutatása az ABV-fegyverek hatásai ellen. - Csoportmunkában a katonai egyenruhák történelmi fejlődésének nyomon követése. - Annak bemutatása, hogy a napi életben miért van különös jelentősége az egységességnek és a fegyelemnek. - Az egyénileg végrehajtandó alaki mozdulatok bemutatása és gyakorlása állóhelyben. 	<ul style="list-style-type: none"> - A láncreakció, a magfúzió és a nukleáris robbanásnak hatásai. - A biológiai fegyverek töltetként alkalmazható mikroorganizmusok jellemzői. - A mérgező harcanyagok típusai, és hatásuk az élő szervezetre. - A védekezés lehetőségei az ABV-fegyverek hatásai ellen. - Az egyenruha jelentése, a díszegyenruha és a „harcí” egyenruha jellemzői. - Az alakiság fogalma, és az alakisággal kapcsolatos alapfogalmak. - Mozgásmódok. - A tiszteletadás módozatai, a jelentés, jelentkezés legfontosabb szabályai. - A katonai ünnepségek legfontosabb mozzanatai. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> háborúk, hadseregek, hadviselés különböző korokban; nemzetközi egyezmények a hadviselés szabályairól.</p> <p><i>Fizika:</i> a lőfegyverek működésének alapelvei, a nukleáris fegyverek típusai, működésük alapelvei, hatásuk; sugárvédelmi ismeretek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> a biológiai fegyverek hatása.</p> <p><i>Kémia:</i> a vegyi fegyverek hatása.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> rendgyakorlatok; erőnlét, állóképesség.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - A tiszteletadás, a jelentés és jelentkezés gyakorlása egyénileg. - Egyénileg felkészülni egy olyan vitára, amely azokat az okokat mutatja be, amelyek a zárt katonai alakzatok felbomlásához vezettek a történelem során. 		
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Összefegyvernemi harc, szakasztámpont, századtámpont, zászlóaljvédőkörlet, szökellés, béketámogatás, békeművelet, megelőző diplomácia, béketeremtés, békefenntartás, békekikényszerítés, békeépítés, humanitárius segélynyújtás, nem háborús művelet, ellenőrző-áteresztő pont, járőrözés, kísérés, kutatás, lövedék röppálya, túlélés, szükségfegyver, menedék, hóbarlang, személyi álcázás, láncreakció, magfúzió, kezdeti áthatoló radioaktív sugárzás, elektromágneses impulzus, visszamaradó radioaktív sugárzás, biológiai harcanyag, mérgező harcanyag, foszgén, difoszgén, klórpikrin, idegméreg, vérméreg, hólyaghúzó, fojtó, ingerlő, kábítószer, herbicid, vegyiriadó, vegyi- és sugárfelderítés, ABV-védőruha, dezinfekció, dezinszekció, 93 M gázálarc, díszgyenruha, alakiság, alakzat, térköz, távköz, tiszteletadás, tisztelgés, fővetés, alakzat, menetelés, menetalakzat, díszlépés, katonai ünnepség, díszalegység</p>	

Tematikai egység	Magyarország honvédelmének felépítése és szabályozása	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	„A Magyar Honvédség” című tematikai egység ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A harcképtelenség ismérveinek és annak megismertetése, hogy milyen esetekben illeti meg az elfogott katonát a hadifogoly státusz, a zsoldosok, a kémek és a terroristák jellemző vonásainak megkülönböztetése, a hadifoglyokkal történő bánásmód alapvető szabályainak, a polgári lakosság védelme szabályainak megismertetése.</p> <p>A Nemzetközi Törvényszék feladatának, tevékenysége fontosabb jellemzőinek megismertetése.</p>	
Fejlesztési követelmények	Ismeretek	Kapcsolódási pontok
<ul style="list-style-type: none"> - Csoportmunkában annak megvitatása, hogy miért van szükség a harcosok megkülönböztetésére. - Napjaink háborúinak tapasztalatai alapján indokolni a hadifoglyokkal való bánásmód szabályozásának szükségességét. - A XX. század történelméből merített példák segítségével a polgári lakosság védelmének indoklása. - Csoportmunkában példák segítségével bemutatni a meglepő aknák alkalmazásának embertelen következményeit. 	<ul style="list-style-type: none"> - A harcos ismérvei, a hadifoglyokkal történő bánásmód szabályai. - A polgári lakosság védelme háború esetén. - A háborús bűncselekmények fogalma, a Nemzetközi Törvényszék tevékenysége. - A katonák általános feladatai. - A katonai rendfokozatok és 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> nemzetközi egyezmények a hadviselés szabályairól; a honvédelemre, hadkötelezettségre vonatkozó jogszabályok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> munkajogi</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Az állománycsoportok értelmezése és a katonai rendfokozatok bemutatása. - Annak megvitatása, hogy a harcban milyen előnyei és hátrányai vannak a rendfokozatok láthatóvá tételének. - A szabályzat szerinti élet és a napirend jelentőségének és funkcióinak bemutatása. - Csoportmunkában összehasonlítani a Nemzeti Közszolgálati Egyetem ösztöndíjas hallgatóinak, valamint a Magyar Honvédség Központi Kiképző Bázis katonáinak napirendjét. - Ábra segítségével bemutatni a Magyar Honvédség ügyeleti szolgálatainak rendszerét, feladatait. - Ábra segítségével bemutatni és megvitatni a hadseregen belüli függelmi viszonyokat, a szolgálati előjáró és az alárendelt kapcsolatának lényegét. - Bemutatni, hogy miért van szükség a hadseregben a szolgálati érintkezés szabályozására. - A katonák járandóságainak felsorolása, biztosításuk általános szabályainak bemutatása. 	<p>állománycsoportok.</p> <ul style="list-style-type: none"> - A katonai napirend. - A Magyar Honvédség ügyeleti szolgálatai. - Az előjáró, az alárendelt, a feljebbvaló, a rangidős fogalma. - A parancs. - A szolgálati érintkezés szabályai. - A katonák járandóságai. 	<p>ismeretek, társadalombiztosítás.</p>
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Minősített időszak, Honvédelmi Tanács, rendkívüli állapot, szükségállapot, veszélyhelyzet, megelőző védelmi helyzet, honvédelmi igazgatás, hadkötelezettség, honvédelmi munkakötelezettség, polgári védelmi kötelezettség, tényleges állomány, vezénylet, szolgálati viszony, állománycsoport, hágai és genfi egyezmény, harcos, hadifogoly, zsoldos, kém, terrorista, hadicsel, hitszegés, meglepő akna, háborús bűn, Nemzetközi Törvényszék, szolgálati előjáró, hivatali felettes, szakmai előjáró, kihallgatás, parancskihirdetés, ügyeleti szolgálat, függelmi viszony, járandóság, nőtlenszálló, elhelyezési körlet, élelmezési norma, ruházati alapfelszerelés, illetmény.</p>	
<p>Tematikai egység</p>	<p>Egészségügyi ismeretek</p>	<p>Órakeret 7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A „Magyarország biztonságpolitikai környezete”, „A Magyar Honvédség” és a „Korunk háborúinak jellemzői” című tematikai egység ismerete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A döntésképesztés fejlesztése a döntéshez szükséges tényezők felismerése, mérlegelése révén. A NATO harctéri egészségügyi ellátás alapelveinek megismertetése.</p>	
<p>Ismeretek/Követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<ul style="list-style-type: none"> - Az újraélesztés lépései és végrehajtása. - Vérzéscsillapítás, az artériás nyomópontok felismerése. - Az artériás és a vénás vérzés tünetei és ellátása. - A kötözési alapelvek bemutatása. 		<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi szervezet működése, szervrendszerek,</p>

<ul style="list-style-type: none"> - A csontok és az ízületek lehetséges sérülései, felismerésük és ellátásuk. - Csoportmunkában megvitatni, hogy a történelem során hogyan látták el a sérült katonákat. - A NATO harcéri sérültellátási elvei. - Az elsősegély és a szaksegély tartalma. - Az első orvosi segély (ROLE I) helyszíne és tartalma. - Az első tábori kórházban (ROLE II) elvégzendő beavatkozások. - A civil kórházi vagy katonai kórházi ellátás (ROLE III) feladatai. - A hátszágban található kórház (ROLE IV) feladatai. - A sérültek szállításának módszerei. 	<p>elsősegélynyújtás.</p>
<p>Kulcsfogalmak</p>	<p>Szaksegély, első orvosi segély, sebesültgyűjtő fészek, ROLE I, ROLE II, ROLE III, ROLE IV.</p>

A továbbhaladás feltételei:

- Ismerje az atomrobbantás pusztító hatásait és tudja jellemezni azokat
- Ismerje a mérgező harcanyagok típusait és hatásait az emberi szervezetre
- Az alakiság fogalma
- A tiszteletadás módozatai
- A háborús bűncselekmények fogalma
- Ismerje a katonai rendfokozatokat
- A szolgálati érintkezés szabályai
- Ellátási sorrend normál balesetben, katasztrófákban és tömegbalesetben
- Fektetési módok ismerete
- Artériás nyomókötés elkészítése

A közép- és emelt szintű érettségi követelményei a 40/2002. OM rendelet hatályos változata szerintiek.